

'PROFESSIONALS OPLEIDEN EN BEGELEIDEN'
DIVERSITEIT IN DE ZORG EN OPVOEDING VAN JONGE KINDEREN,
MET FOCUS OP KWETSBARE EN KANSARME KINDEREN.

'FORMER ET ACCOMPAGNER LES PROFESSIONNELS'
DIVERSITÉ DANS LES SOINS ET L'ÉDUCATION DES JEUNES
ENFANTS, L'ACCENT ÉTANT MIS SUR LES ENFANTS VULNÉRABLES
ET DÉFAVORISÉS

Florence Pirard – Université de Liège

Piet Van Avermaet – Steunpunt Diversiteit & Leren, UGent

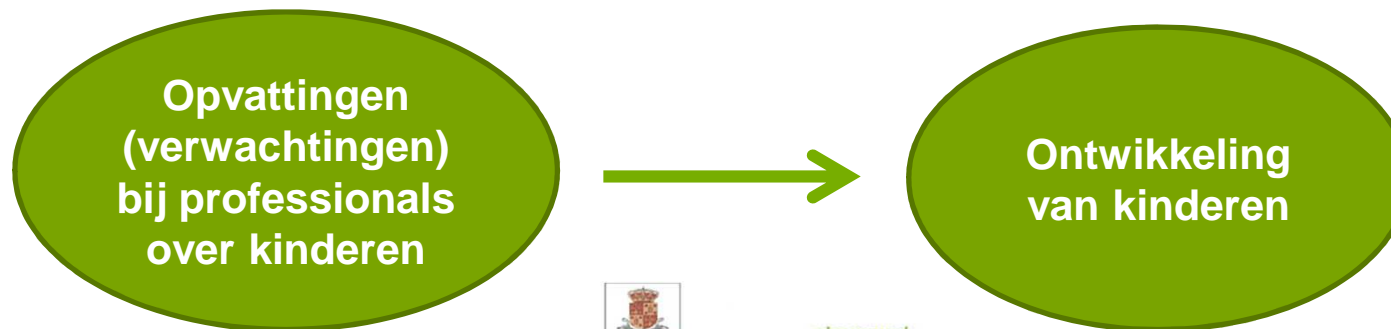
Université
de Liège

steunpunt
diversiteit & leren

BEELDEN OVER KINDERARMOEDE

- Bij professionals die werken met jonge kinderen
 - Focus op problemen (ontwikkelingsmoeilijkheden, taalachterstand, integratieproblemen, ...)
 - Deficitdenken
 - MAAR:

BEELDEN OVER KINDERARMOEDE

- Bij de opleiders van professionals die werken met jonge kinderen
 - ‘Omgaan met armoede’ in de periferie:
 - Optionele stage
 - Module
 - Projectweek
 - ...
 - MAAR:
 - Armoede is een realiteit in elke setting
 - → Nood aan verankering in het integrale professionele handelen

5 PRINCIPES DIRECTEURS

PRINCIPE 1

Plus de chances dès l'enfance, une mission de tous les services

PRINCIPE 2

Stagiaires
IFAPME-
SFPME de
longue
durée

Kleuterleid(st)er

Kindbegeleider

Puériculteur(trice)

Auxiliaire de
l'enfance

Onthaalouder

Agent
d'éducation

Accueil et
éducation
des enfants dans
les services 0 – 6
ans

Éducateur(trice)
spécialisé(e)

Animateur

Volontaires

Tagesmütter

Enseignant(e)
préscolaire et
autre formation à
finalité
pédagogique

Aspirant(e)
en nursing

Accueillant(e)
d'enfant

Begeleider
buitenschoolse
opvang

Pour une approche
holistique des besoins
des enfants et des
familles quel que soit le
métier, la qualification...

PRINCIPE 3

Pour une prise en compte des diversités :

pas une question de tolérance

la nécessité de s'interroger sur ses normes de référence

qui tolère qui ?

au nom de quelles normes ?

Une occasion de se remettre en question de prendre davantage conscience de ses choix et de leurs fondements

PRINCIPE 4

Pour une approche positive des personnes dans leur diversité

Pour une centration sur les conditions éducatives qui permettent l'expression et le développement des potentialités de tous

Modèle déficitaire

PRINCIPE 5

Pour une approche globale qui questionne le système (« *la pauvreté n'est pas le problème* »)

COMPETENTIES

Resultaten uit het onderzoek *'Kleine kinderen, grote kansen! Hoe kleuterleraren leren omgaan met armoede en ongelijkheid'*.

- Doel: voorwaarden voor de opleiding van toekomstige kleuterleraren:
 - Situering van de problematiek
 - Competenties voor toekomstige kleuterleraren
 - Aanbevelingen voor geïntegreerde curricula van lerarenopleidingen
 - Monitoringsinstrument voor lerarenopleidingen
 - Aanbevelingen voor de Vlaamse overheid
- Uitgevoerd door het Steunpunt Diversiteit & Leren in opdracht van de Koning Boudewijnstichting en het Departement voor Onderwijs & Vorming van de Vlaamse overheid.

5 COMPETENTIES VOOR OMGAAN MET KINDERARMOEDE EN ONGELIJKHEID

A. Armoede zien & diversiteit positief benaderen

B. Werken aan kwaliteitsvolle interacties

C. Kinderen begeleiden tot kwaliteitsvolle interacties

D. Diversiteit integreren in het totale ontwikkelingsproces

E. Maatschappelijke verantwoordelijkheid zien en ernaar handelen

A. ARMOEDE ZIEN & DIVERSITEIT POSITIEF BENADEREN

Armoede (herkennen)

- Armoede zien
- Inzicht in de multidimensionaliteit van de problematiek

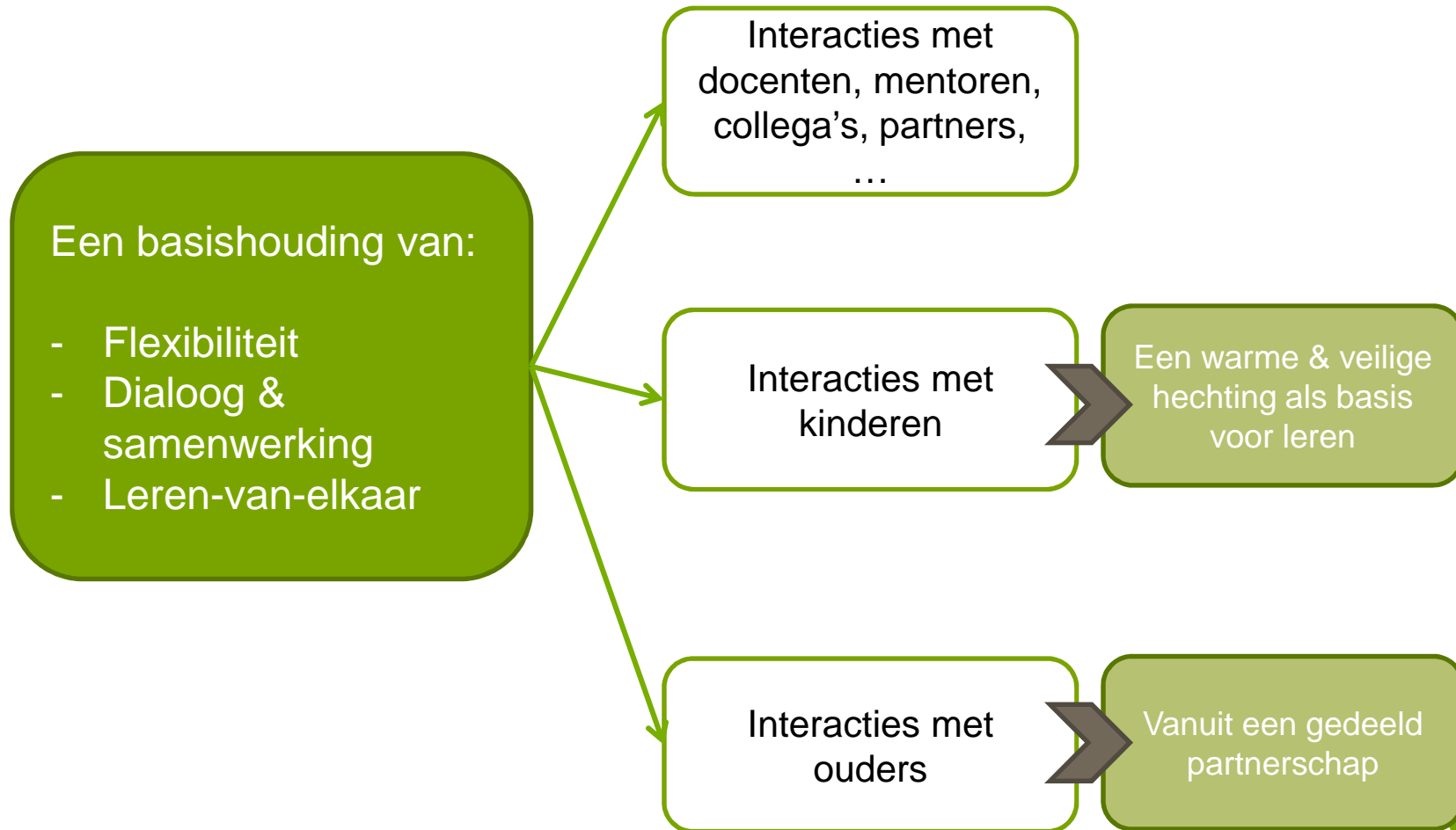
Eigen perspectief verbreden

- Ruimte maken voor aanknopingspunten voor maximale ontwikkelingskansen

Diversiteit positief benaderen

- Diversiteit zien, erkennen, waarderen en benutten

B. WERKEN AAN KWALITEITSVOLLE INTERACTIES

C. KINDEREN BEGELEIDEN TOT KWALITEITSVOLLE INTERACTIES

- Kinderen leren omgaan met verschillen
- Omgaan-met-diversiteit voorleven

Kleuters kunnen hard zijn voor elkaar. Zo zeggen ze bv. *“Tijano, jij stinkt weer vandaag”*. Als leerkracht heb je echt een voorbeeldfunctie. Als ze zien dat jij hem toch eens knuffelt, of hem in de bloemetjes zet omdat hij iets tot een erg goed einde heeft gebracht, dan bekijken zij hem ook anders en wordt het onfrisse geurtje bijkomstig (Laenen & Aerden, 2013).

D. DIVERSITEIT INTEGREREN IN HET TOTALE ONTWIKKELINGSproces

- Via inclusief onderwijs
 - In de ruimste zin van het woord
 - Differentiëren waar nodig
 - Investeren om kwetsbare kinderen te versterken
- Diversiteit optimaal benutten in de (leer)omgeving
 - Betekenisvolle omgeving
 - Diversiteit als normaliteit
- Omgaan met meertaligheid
 - Loskomen van het deficitdenken
 - Benutten van taaldiversiteit
 - Rijke talige leeromgeving

E. MAATSCHAPPELIJKE VERANTWOORDELIJKHEID ZIEN EN ERNAAR HANDELEN

- Vanuit kritische reflectie
- Stappen zetten naar meer gelijke kansen
 - Maximale primaire en secundaire toegankelijkheid op schoolbeleidsniveau
 - Competenties m.b.t. veranderingsprocessen
- De voorziening verbreden
 - Optimaal benutten van samenwerkingsmogelijkheden
 - ~ Brede School

COMPETENTIES ONTWIKKELEN BIJ TOEKOMSTIGE PROFESSIONALS

○ Tools & handvatten:

- Publicatie *Kleine kinderen, grote kansen! Hoe kleuterleraars leren omgaan met armoede en ongelijkheid* met o.a.:
 - Concretisering competenties in deelcompetenties & criteria
 - Goede praktijkvoorbeelden
 - www.diversiteitactie.be
 - www.meertaligheid.be
 - DISCO
 - Tools of the mind
 - ...
 - Aanbevelingen voor geïntegreerde curricula
 - Monitoringsinstrument lerarenopleidingen

4 RECOMMANDATIONS

1. Faire de la gestion des diversités le cœur des curricula de formation

- ↳ expérience de stage systématisé dès le début du cursus
- ↳ exploitation théorique ancrée dans des pratiques
- ↳ attention à la formation de formateurs

2. La gestion des diversités = une problématique qui nécessite une articulation théorie – pratique à long terme

- ↳ analyse des pratiques en formation initiale et dans l'activité professionnelle

3. Faire de la gestion des diversités une question centrale

↳ en formation continuée « décloisonnée »

↳ dans les autres formes d'accompagnement

4. Inscrire les questions de diversité dans un travail en réseau qui donne un éclairage interdisciplinaire, voire intersectoriel

POINTS VIGILANTS

- Van de periferie naar de kern:
 - Van het curriculum van de opleiding:
 - Een verantwoordelijkheid van élke docent: in elk vak, elke module, elke reflectieactiviteit, ...
 - Belang van competente lerarenopleiders & congruent opleiden
 - Een doorslaggevend criterium bij de evaluatie van studenten (proces- & eindevaluatie)
 - Van de professionaliteit van (toekomstige)professionals:
 - Belang van praktijkervaringen in grootstedelijke, meertalige contexten
 - Maar, élke praktijkervaring biedt kansen voor omgaan met kinderarmoede & ongelijkheid

POUR NE PAS CONCLURE : VERS UNE NOUVELLE PROFESSIONNALITÉ

- ☞ Loin de se réduire à une application de savoirs professionnels, au-delà des compétences techniques et didactiques, l'acquisition de compétences relationnelles et réflexives
- ☞ La recherche avec l'autre (enfants, parents, collègues, autres professionnel-le-s, membres de la communauté locale, etc.) des conditions d'accueil et d'éducation les plus ajustées à chacun qui tiennent compte du groupe